

Poznatky z kontrolní činnosti NKÚ k fungování vnitřních kontrolních systémů

Mgr. Štefan Kabátek, odbor I
Praha, 11. dubna 2012

Nejvyšší kontrolní úřad

- I) Přístup k posuzování a kontrole vnitřního kontrolního systému (VKS)
- II) Příklady zjištění z vybraných kontrolních akcí dle typu kontroly
- III) Shrnutí poznatků v souvislosti s fungováním VKS

I. Přístup k posuzování a kontrole VKS

- Volba přístupu vychází z volby typu kontroly (finanční audit, audit souladu s právními předpisy, audit výkonnosti). Rozdílné typy kontroly mají specifické cíle charakteristické pro daný typ kontroly.
- Kontrolující při určování rozsahu a šíře záběru kontroly obvykle vyhodnotí spolehlivost VKS, který má kontrolovanou osobu vést ke zlepšení.
- Rozsah prověrky a vyhodnocení VKS závisí na cílech kontroly, přitom kontrolující musí mít na zřeteli situace nebo transakce, které by mohly ukazovat na nezákonné jednání nebo případy zneužití.

I. Přístup k posuzování a kontrole VKS

V kontrolách NKÚ je:

- ověřováno naplňování povinností vedoucího orgánu veřejné správy – akcentována ta hlediska, která odpovídají předmětu a cílům kontroly
- posuzována způsobilost VKS včas zjišťovat, vyhodnocovat a minimalizovat rizika související s kontrolovanými činnostmi
- současně prověřováno, zda a do jaké míry se IA věnoval problematice související s vybraným předmětem a cíli kontroly a posouzení zda se lze na výsledky IA spolehnout

Příklady z kontrol typu finanční audit

Poznámka:

Kontrolní akce, jejichž kontrolní závěry byly schváleny v roce 2010-2011

II. Příklady zjištění z vybraných kontrolních akcí dle typu kontroly

10/07 Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Ministerstvo zemědělství za rok 2009

Kontrolou bylo zjištěno, že na MZe v roce 2009:

- nebyly sjednoceny účetní postupy a účetní metody ve všech účetních okruzích – stejné účetní případy vykazovány v jednotlivých okruzích odlišně
- v některých případech nebyla provedena předběžná kontrola při řízení výdajů před vznikem závazku
- v některých případech v rozporu se zákonem došlo ke sloučení funkcí příkazce operace a správce rozpočtu
- byl zaveden VKS, který nezamezil porušování rozpočtové kázně

II. Příklady zjištění z vybraných kontrolních akcí dle typu kontroly

10/20 Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy za rok 2010

Kontrolou bylo zjištěno, že na MŠMT v roce 2010:

- neprůkazné účetnictví
- neúčinná kontrola správnosti a úplnosti některých účetních záznamů
- nedostatky v zavedení nové účetní regulace – nemožnost vyhodnotit ÚZ

II. Příklady zjištění z vybraných kontrolních akcí dle typu kontroly

10/32 Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Český statistický úřad za rok 2009

Kontrolou bylo zjištěno, že na ČSÚ v roce 2009:

- Účetní závěrka ČSÚ nepodávala věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví
- nedostatky v nastavení VKS - příkazce operace a hlavní účetní
- útvar interního auditu nebyl posilujícím prvkem VKS

Příklady z kontrol typu audit souladu s právními předpisy a audit výkonnosti

Poznámka:

Kontrolní akce, jejichž kontrolní závěry byly schváleny v roce 2011.
Předměty kontrol jsou uvedeny ve zkráceném znění.

II. Příklady zjištění z vybraných kontrolních akcí dle typu kontroly

11/03 Peněžní prostředky státu určené na odškodňování

- Ministerstvo spravedlnosti (MS) nevydalo žádné vnitřní předpisy, které by se vztahovaly speciálně k agendě odškodňování podle zákona č. 82/1998 Sb.
- MS nevytvořilo účinný systém vnitřní kontroly pro tuto oblast, celá agenda odpovědnosti za škodu není MS kontrolována dle zákona č. 320/2001 Sb.
- Na absenci předběžné kontroly upozornilo oddělení interního auditu MS v roce 2011

II. Příklady zjištění z vybraných kontrolních akcí dle typu kontroly

10/12 Zlepšování stavu přírody a krajiny

- **Program revitalizace říčních systémů** - desetinásobně překročen cílový parametr související s výstavbou nádrží, naopak parametry charakterizující akce jiných typů (revitalizace toků, mokřady, rybí přechody) jsou významně neplněny
- **Program péče o krajinu** - nelze vyhodnocovat, protože MŽP nestanovilo žádné konkrétní cíle a indikátory
- **Operační program Životní prostředí** (části na podporu ochrany přírody a krajiny) – nastaveny tak nízké cílové hodnoty indikátorů, že jsou dnes mnohonásobně překročené a nevypovídají tak o úspěšnosti

II. Příklady zjištění z vybraných kontrolních akcí dle typu kontroly

10/28 Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví podle Programu rozvoje venkova

- SZIF nedostatečně kontroloval přiměřenost a způsobilost výdajů
- MZe dlouhodobě neřešilo nedostatky VKS, zejména metodické zajištění a provádění předběžných kontrol
- Systém finanční kontroly - MZe neprovádělo veřejnosprávní kontroly na místě u SZIF, které by byly zaměřeny na:
  - kritéria hospodárnosti, účelnosti a efektivnosti PRV
  - plnění opatření k odstranění, zmírnění předcházení rizik v provádění PRV platební agenturou

II. Příklady zjištění z vybraných kontrolních akcí dle typu kontroly

10/23 Prostředky z finančních mechanismů EHP a Norska

- MF provádělo pouze kontroly náležitostí rozhodnutí o poskytnutí dotace a náležitostí plánu implementace projektu.
- MF neprovádělo analýzu rizik, která měla být východiskem k plánování veřejnosprávních kontrol
- Auditní zpráva IA MF konstatovala u odboru kontroly nedostatky v oblasti plánování kontrol a pracovních postupů, IA však k nedostatkům nedefinoval doporučení k nápravě
- Nedostatečná koordinace výkonu finanční kontroly

II. Příklady zjištění z vybraných kontrolních akcí dle typu kontroly

10/31 Program Zelená úsporám

- MŽP nenastavilo hodnocení projektů (žádostí) podle efektivnosti a nezajistilo dosahování maximální efektivnosti při plnění hlavního cíle programu
- Management neměl úplné a spolehlivé informace o věcném a finančním vývoji programu Zelená úsporám, což mělo negativní vliv na kvalitu řízení administrace Programu
- SFŽP pořídil informační systém, který neumožňoval vyhodnotit dosahování cíle programu (snížení emisí CO₂)

Shrnutí poznatků o hlavních nedostacích v oblasti VKS

III. Shrnutí poznatků v souvislosti s fungováním VKS

- **Oblast účetnictví, účetního a finančního výkaznictví a sestavování závěrečného účtu kapitoly**
  - stávající VKS nejsou účinné a nejsou schopny zabránit vzniku i opakovaných nesprávností
  - a nebo tyto včas opravit před sestavením účetní závěrky, finančních výkazů a závěrečného účtu
  - zjišťované nesprávnosti mají vliv na účetní závěrku, finanční výkazy a závěrečný účet

- **Zjišťované nesprávnosti zvýrazňují nedostatky v zavedení nové účetní regulace**

➤ **Nedostatky v nastavení vnitřního kontrolního systému**

- nedostatky v metodickém zajištění a nastavení postupů (interní předpisy)
- nezajištění funkcí příkazce operace, správce rozpočtu nebo hlavní účetní dle zákona, nepřípustné slučování funkcí
- nezajištění postavení útvaru interního auditu v souladu se zákonem

III. Shrnutí poznatků v souvislosti s fungováním VKS

➤ Neúčinnost VKS

- nedostatečné nebo formální provádění řídicí kontroly
- neprovádění předběžné kontroly plánovaných operací
- nevyužívání funkcí interního auditu
- nevyužívání výsledků kontrolní činnosti (externí, interní) k přijetí opatření k nápravě, opakované nedostatky
- nevyvozování odpovědnosti konkrétních osob

➤ Řídicí kontrolou a interním auditem se nelze zprostit povinnosti výkonu veřejnosprávní kontroly

➤ **Nedostatky ve vztahu hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti**

- odpovědné osoby nevytváří podmínky pro hospodárný, efektivní a účelný výkon veřejné správy
- veřejné prostředky nejsou využívány v souladu se zásadami spolehlivého řízení
- nastavení a hodnocení ukazatelů u projektů/programů bez vazby na účelnost, hospodárnost a efektivnost plnění cílů
- potlačování ekonomických kritérií při zadávání veřejných zakázek

Děkuji za pozornost

stefan.kabatek@nku.cz

